

LANDEN VAN EUROPA

Åland

1 Vlag

2 Ligging op Europese kaart

Het grondgebied van Åland valt samen met de gelijknamige eilandengroep de Ålandseilanden in de monding van de Botnische Golf, halverwege Zweden en Finland. De Åland-archipel bestaat uit bijna 300 bewoonbaar eilanden, waarvan ongeveer 80 zijn bewoond, de rest zijn slechts zo'n 6.000 verlaten rotsen.

3 Oppervlakte

De oppervlakte van Åland is 13.346,5 vierkante kilometer (90% is water). Nederland is ongeveer 3x groter.

4 Bevolking

Het inwonertal bedraagt ongeveer 26.000. Op een vierkante kilometer wonen gemiddeld 17,4 mensen.

5 Hoofdstad en enkele belangrijke steden

De hoofdstad is Mariehamn (de enige stad op de eilandengroep).

6 Geschiedenis: globale perioden, belangrijkste personen

De Ålandseilanden werden van Zweden uit bevolkt en fungeerden lange tijd als bruggenhoofd toen Finland deel ging uitmaken van het Zweedse rijk. Bestuurlijk werd de eilandengroep bij Finland ingedeeld, wat gevolgen zou hebben voor haar latere status.

Vanwege de militair strategische ligging had Åland te lijden van de oorlogen tussen Zweden en Rusland. Tijdens de Grote Noordse Oorlog werd de eilandengroep door de Russen verwoest en werd een groot deel van de bevolking geëvacueerd. Toen Finland in 1809 compleet in Russische handen overging, werd Åland gedwongen mee te verhuizen. Na afloop van de Krimoorlog werd in de Vrede van Parijs besloten dat de eilandengroep geen militaire bedreiging meer mocht vormen en gedemilitariseerd moest worden.

Toen Finland in 1917 onafhankelijk werd, brak een discussie over de toekomst van Åland uit. De meerderheid van de bewoners, volledig op Zweden georiënteerd, zocht aansluiting bij dat land. Finland wilde de archipel echter graag behouden. De kwestie werd voorgelegd aan de pas opgerichte Volkenbond, die in 1921 besliste dat de eilanden bij Finland mochten blijven, mits autonomie en behoud van de Zweedse cultuur gegarandeerd bleven. Ook werd de neutrale status verder vastgelegd.

7 Staatsvorm

Åland is een Finse provincie met verre gaande autonomie. De provincie is gedemilitariseerd en de bewoners hoeven niet te voldoen aan de Finse dienstplicht. Åland heeft een autonome regering (geleid door een voorzitter) en een eigen parlement en is lid van de Noordse Raad. Verder bezit Åland een eigen politiekorps, een eigen vlag, eigen kentekenplaten en geeft het eigen postzegels uit. Ålandse schepen varen niet onder Finse maar onder Ålandse vlag. De soevereiniteit van Åland behoort volledig toe aan die van Finland en de eilanden zijn dan ook een onderdeel van de Europese Unie. Bij de toetreding van

Finland tot de EU heeft Åland echter wel, in verband met zijn speciale staatkundige status, binnen de EU ook een speciale status gekregen, vooral op belastingtechnisch gebied. Dat laatste vooral omdat anders de belangrijkste inkomstenbron voor de eilanden zou wegvallen.

Åland is (via Finland) lid van de Europese Unie.

Het volkslied is Ålänningens sång.

Nationale feestdag is 9 juni.

8 Regio's en departementen

Åland is ingedeeld in 16 gemeenten en 3 subregio's.

9 Infrastructuur

De eilanden hebben rustige wegen die vooral door fietsers worden gewaardeerd. Er zijn geen spoorwegen op Åland, maar wel lokale busdiensten die aansluiting geven op een uitgebreid netwerk van veerboten. Bij de hoofdstad ligt een internationale luchthaven. De belangrijkste havens zijn Mariehamn (zuiden), Berghamn (west) en Långnäs op de oostelijke oever van het hoofdeiland.

10 Klimaat

Hoewel het om eilanden gaat heeft dit gebied toch een continentaal klimaat met koude winters en vrij warme zomers. Dat het er het warmst van Finland is, ligt aan het omringende zeewater.

11 Rivieren en meren

Op de eilandenarchipel liggen talloze kleine meren en rivieren, vooral van belang voor kleine watersport en badcultuur. In de wateren die de eilandengroep omgeven liggen talloze scheeps- en vliegtuigwrakken, ideaal voor duikers.

12 Gebergten

Het oppervlak van de eilanden is over het algemeen rotsachtig (graniet) en de bodem dun, met veel struikgewas. Gebergten en hoge toppen zijn er niet, wel heuvels (tot ongeveer 125 meter).

13 Nationale en regionale parken

Åland heeft geen nationale parken, wel 40 natuurreervaten.

14 Industrie en economie

De economie van Åland wordt sterk bepaald door de scheepvaart, handel en toerisme. Ook landbouw en visserij zijn, naast de voedingsmiddelenindustrie, belangrijk voor de economie. Ook een aantal high-techbedrijven dragen bij aan een welvarende economie. Mariehamn is een taxfree haven voor tabak en alcohol. De grote veerboten tussen Stockholm en Helsinki of Turku maken daarom allemaal een tussenstop in Mariehamn. De eilandengroep heeft zijn eigen postzegels en postkasten, politiemacht, luchtvaartmaatschappij, kentekenregistratie.

15 Wijnbouw

Wijnbouw van betekenis is er niet. Druiventeelt is her en der een hobby van een enkeling.

16 Landbouw

Zo'n 10% van de oppervlakte van de eilandengroep is bouwland. Landbouw is een van de belangrijkste inkomstenbronnen. Voornaamste producten zijn uien, Chinese kool, suikerbieten, aardappels en appels.

17 Bosbouw

Bossen, merendeels loofbomen, beslaan 50 procent van het gebied.

18 Godsdienst

De bewoners van Åland zijn overwegend protestants.

19 Onderwijs

Åland heeft volledige autonomie op het gebied van onderwijs. De taal van onderwijs in alle lokale scholen is Zweeds. De 9-jarige school geeft een brede algemene vorming. Engels is verplicht, terwijl Fins, Frans en Duits optioneel zijn. Åland's scholen zijn relatief klein.

20 Cultuur

Het verenigingsleven is een belangrijk onderdeel van het culturele leven op de eilandengroep. Er zijn ongeveer 50 verenigingen die verantwoordelijk zijn voor openbare culturele activiteiten. Ze worden door de overheid gesubsidieerd. Op muzikaal terrein zijn veel koren en ensembles actief. Professionele kunstenaars en amateurs werken samen om het culturele leven concrete vorm te geven, daarbij gesteund door de overheid. Het landschap is een bron van inspiratie voor veel schilders, van wie de werken in diverse musea te zien zijn. Ook de geschiedenis, het plattelandsleven en de maritieme traditie wordt door verschillende musea bewaard. De schrijfster Anna Blomqvist komt van de Alandseilanden.

21 Eten en drinken

In de hoofdstad zijn de meeste wereldkeukens aanwezig. Scandinavische keuken, met aantal eigen gerechten. Uiteraard wordt er op de eilandengroep veel vis gegeten.

22 Taal

Åland is geheel Zweedstalig.

23 Geldeenheid

De munteenheid in Åland is de euro. Maar ook de Zweedse kroon wordt nog vaak gebruikt.

24 Media

Åland is een media-maatschappij, met ongeveer 60 actieve journalisten. Er zijn twee lokale kranten, Tidningen Åland, die werd opgericht in 1891 en Nya Åland, opgericht in 1981. Beide kranten worden vijf keer per week gepubliceerd. De radio- en televisiemaatschappijen Ålands Radio och TV Ab Ålands Radio zijn eigendom van de overheid. Er zijn ook twee commerciële radiozenders.

25 Belangrijkste monumenten en topics

- Bezienswaardig op het hoofdeiland Fasta Åland: de prehistorische grafheuvels in Jettböle (Jomala) en in Grytverksnäset (Sund); de ruïne van de Vikingvesting Borgboda, het rotsachtige schiereiland Geta in het noorden en de Örrdallsklint, het hoogste punt van het eiland (132 m); houten en stenen middeleeuwse kerkjes in de verschillende gehuchten met hun nog vaak houten huizen. In hoofdstad Mariehamn: het parlementsgebouw (1976), Mariehamnkirk van de heilige Göran (1927), het raadhuis (1938), scheepvaartmuseum (1948), Ålandmuseum (1981), Åland maritiem museum. Museumdorp in Långbersöda, een reconstructie van een 6000 jaar oude nederzetting uit de steentijd.
- De agrarische streek Hammarland bezit talrijke vondsten uit de ijzer en Vikingtijd, waaronder bootgraven. In de dorpskern staan naast de St.Catharinakerk (13de eeuw) de zogeheten 'kerkstallen'; in de nabijgelegen plaats Skarpnåtö bevinden zich 18de en 19de eeuwse windmolens en woonhuizen; de wol- en spindemonstraties in het dorp Mörby en het vervaardigen van aardewerk in het keramiekcentrum in Lillbostad brengen de bezoeker in contact met de aloude tradities van kunstnijverheid op het eiland. In Sâlis Batteriberg staat naast de ruïnes van een voormalig Russisch fort een 12 m hoge uitkijktoren.

- De toren van de St.Mikaelkerk (Finström) met oude wandschilderingen; de 30 m hoge uitkijktoren; de St.Olafkerk (12de eeuw) in de streek Jomola; natuurpark Ramsholmen en de prehistorische nederzettingen en grafheuvels van Ingby.
- Grafheuvels van het schiereiland Saltvik (2400) uit de bronstijd en meer dan tachtig grafvelden uit de tijd van de Vikingen (bootgraven); Mariakerk (12de eeuw); in Långbergsöda is een reconstructie te zien van een nederzetting uit de steentijd. Orrdalsklint (128 m) is het hoogste punt van de Ålandeilanden.
- Het schiereiland Sund heeft veel resten uit de brons en Vikingtijd; Johannes de Doperkerk uit ca. 1280 met 13e-eeuwse wandschilderingen; ruïnes van de burcht Kastelholm (13de eeuw); openluchtmuseum Jan Karlsgården geeft een goed beeld van het agrarische leven op Åland aan het eind van de 19de eeuw; ruïnes van Bomarsund vormden oorspronkelijk een Russische vesting (1830)
- Op de eilanden Eckerö, Prästö, Föglö, Sottunga, Kumlinge, Brändö en Kökar zijn verschillende kloosters en oude kerken met oude wandschilderingen, vestingen en ruïnes, restanten van prehistorische nederzettingen, oude torens, musea